

Terugblik op de Clemensdag van 17 maart 2012

Clemens Maria Hofbauer (1751-1820) *Een geïnspireerd en inspirerend mens*

“Wij proberen vuur en geest te brengen in het uitwendige leven. Zonder de zalving door de Heilige Geest knarsen de wagens van de arbeiders.”

(C.M. Hofbauer)

Wie was Clemens Maria Hofbauer in de context van zijn tijd?

1. Kardinaal Joseph Othmar Raucher, aartsbisschop van Wenen en leerling van Hofbauer, zei in 1864 over de laatste:
“Hofbauer kan worden gekenschetst als degene die in Wenen het kerkelijk leven weer nieuw leven inblies. Hij heeft aan zijn tijd een betere richting gegeven en pas sinds zijn optreden kon men weer spreken over een katholiek leven in Wenen.”
2. Hofbauer was een doorgewinterde Europeaan. Hij oversteeg grenzen en stond open voor de wereld. Zijn invloedrijke optreden ging over grenzen en culturele verschillen heen. Hij liet zich niet beperken tot en opsluiten in een bepaalde maatschappelijke, culturele of geografische sfeer.
3. Hofbauer was een geboren pastor en een meester van de vriendschap. Pastoraat en vriendschap hingen in zijn leven sterk met elkaar samen. Vriendschappelijk pastoraal was hij verbonden met zeer uiteenlopende maatschappelijke groepen: armen en rijken, gemarginaliseerden en geïntegreerden, studenten, kunstenaars, politici. Hij zocht de mensen op en werd door de mensen opgezocht.
4. Hofbauers pastorale methode: de permanente missie. Het was hem niet te doen om een hoog pastoraal specialisme, doch om een breed aanbod. Hij had ook geen doorwrocht pastoraal plan. Pastoraal en missie, zoals Hofbauer ze opvatte, zou men kunnen omschrijven met ‘het aanbieden van het geloof’. De permanente missie beoefende Hofbauer uitgaande van spirituele centra: Warschau (St.-Benno), Wenen (St.-Ursula).
5. Hofbauer zorgde voor een creatieve inculturatie van het redemptoristische charisma in Midden-Europa. Hij was ervan overtuigd dat, bij alle trouw in het essentiële, de geest van de redemptoristen in Europa toch heel anders moest worden vormgegeven, dan in de stichtingsplaatsen van de congregatie in Zuid-Italië.
6. Een centrale uitspraak van Hofbauer, die tot op de dag van vandaag belangrijk is: “Het Evangelie moet op een geheel nieuwe manier worden verkondigd!” Het was hem daarbij niet alleen te doen om nieuwe methoden en middelen van de verkondiging, doch om een nieuwe begeesting. En Hofbauer wist, dat het Evangelie zowel met woorden als ook met daden moest worden gepredikt.

Wie was Clemens Maria Hofbauer als mens en als christen?

1. Een in hoge mate actief en tegelijk een contemplatief mens:
“Hofbauer leidde in Wenen een zeer actief leven. Hij beschikte slechts over een enkele kamer, die voor iedereen open stond. Daar schiep hij in zijn hart een kleine woestijn, en cel, een gebedsplaats. Ook als hij door de druk bevolkte straten liep, was hij in zichzelf verzonken” (P. Bartholomäus Pajalich).
2. Een mens in gesprek met God: de permanente missie veronderstelde het onophoudelijke gebed. Hofbauer verstond de kunst van het inwendige gebed, wanneer hij er ook maar de tijd voor vond. Hij liep door de straten met half geloken ogen, met een naar binnen gekeerde blik. “P. Hofbauer kijkt altijd naar binnen” (Ph. Veith). Dit ‘naar-binnen-kijken’ maakte het hem mogelijk, een ‘mysticus met open ogen’ te zijn met oog voor de noden van de mensen.
3. Een mens die uitkwam voor zijn fouten en zwakheden. Zijn grootste zwakheid: de opvliegendheid. “Ja, dat is mijn fout. Maar ik ben God dankbaar ervoor. Want als ik er niet mee behept was, zou ik in de verleiding komen mijzelf de handen te kussen uit eerbied voor mezelf.”
4. Een mens die zich niet liet ontmoedigen. Hofbauer probeerde veel in zijn leven en streefde naar veel. Weinig daarvan slaagde op duurzame wijze. Het echte succes van Hofbauer kwam pas na zijn dood aan het licht. Pas toen kwamen de vruchten tot rijping. Zijn levensmotto luidde: “Houd moed, God voorziet in alles!”
5. Een geïnspireerd en inspirerend mens – de dimensie van de H. Geest in het leven van Clemens M. Hofbauer
 - De heilige Clemens was een charismatisch mens, christen en pastor. Maar: Hij moest nogal lang zoeken naar zijn speciale charisma, voordat hij in zijn leven aankwam. Deze weg van het zoeken blijft ook ons niet bespaard – steeds weer. Maar ieder van ons heeft zijn/haar speciale charisma!
 - De heilige Clemens heeft ondanks of juist vanwege zijn speciale charisma tegelijk veel andere charisma’s in zijn omgeving toegelaten en bevorderd. Hij was niet bekrompen en kleinzerig, doch open en nieuwsgierig. Op deze manier is hij geworden tot medewerker van de H. Geest. We kunnen ons afvragen: Op welke terreinen ben ik op bijzondere wijze medewerker van de H. Geest?
 - De H. Clemens was niet zozeer een groot intellectueel, doch een man van het hart, een ‘emotieve’ (soms regelrecht emotionele) en empathische, door inlevingsvermogen getekende mens. Hij ging af op zijn intuïties en instincten. Met het oog op hem kunnen we ook steeds weer bidden: „Kom, Heilige Geest, verlicht de harten van Uw gelovigen en ontsteek in hen het vuur van Uw liefde!“